

અસ્વીકરણ: સ્થાનિક ભાષામાં અનુવાદિત આ ચુકાદા/હુકમનો હેતુ પક્ષકારોને તેમની ભાષામાં જાણકારી ઉપલબ્ધ કરાવવા માત્રનો છે અને તેનો અન્યથા ઉપયોગ થઈ શકશે નહિ. અન્ય તમામ વ્યવહારિક તેમજ સરકારી ઉદ્દેશો માટે મૂળ અંગ્રેજી ચુકાદો/હુકમ જ પ્રમાણિત અને માન્ય રહેશે.

DISCLAIMER: The translated judgment in vernacular language is meant for the restricted use of the litigant to understand it in his/ her language and may not be used for any other purpose. For all practical and official purposes, the English version of the judgment shall be authentic and shall hold the field for the purpose of execution and implementation.

=====

રામ પ્રીતી યાદવ

વિરુદ્ધ

યુ.પી.બોર્ડ ઓફ હાઇસ્કૂલ એન્ડ ઇન્ટરમીડીએટ એજ્યુકેશન અને અન્યો

સપ્ટેમ્બર ૩, ૨૦૦૩

[માનનીય મુખ્ય ન્યાયમૂર્તિ શ્રી વી.એન. ખરે

અને

માનનીય મુખ્ય ન્યાયમૂર્તિ શ્રી એસ. બી. સિન્હા]

શિક્ષણ:

–અયોગ્ય માધ્યમોનો ઉપયોગ કરતા ઉમેદવાર–કામચલાઉ માર્કશીટ–
ખાનગી ઉમેદવારની પરિણામની અસરને અયોગ્ય માધ્યમોનો ઉપયોગ
કરવાના શંકાસ્પદ કેસ તરીકે અટકાવવી–કામચલાઉ માર્કશીટ "ડબલ્યુ.
બી". દર્શાવ્યા વિના બહાર પાડવામાં આવે છે (એટલે કે પરિણામ
અટકાવવું)–ઉમેદવાર દ્વારા મેળવેલા બી. એ. અભ્યાસક્રમમાં પ્રવેશ–
માધ્યમિક શાળા અને મધ્યવર્તી પરીક્ષાઓના બોર્ડ દ્વારા ઉમેદવારની પરીક્ષા
રદ કરવામાં આવે છે–ત્યારબાદ કોલેજના આચાર્ય દ્વારા ઉમેદવારને "ડબલ્યુ.
બી". શબ્દો દર્શાવતી બીજી કામચલાઉ માર્કશીટ બહાર પાડવામાં આવે છે.
ઉમેદવાર કે તેનું પરિણામ રદ કરવામાં આવ્યું હતું–ઉચ્ચ અદાલત દ્વારા
ઉમેદવારની લેખિત અરજીને મંજૂરી આપવામાં આવી હતી, જ્યારે કોલેજના
આચાર્યને બોર્ડ દ્વારા ઉમેદવારની પરીક્ષા રદ કરવા વિશે જાણ કરવામાં આવી

હતી, ત્યારે "ડબ્લ્યુ. બી." શબ્દો સાથે તેની તરફેણમાં બીજી માર્કશીટ બહાર પાડવી એ મોટી શંકાની બાબત છે-તે સ્પષ્ટ છે કે છેતરપિંડી કરવામાં આવી હતી-ઉમેદવાર ઉપરોક્ત છેતરપિંડીનો એકમાત્ર લાભાર્થી છે અને તે, તે રીતે, તે પક્ષકાર હોવાનું માનવું જોઈએ.કોલેજના આચાર્ય દ્વારા વિલંબિત તબક્કે ઉમેદવારને તેની પરીક્ષા રદ કરવાની જાણ કરતો પત્ર, સંજોગોમાં, કાર્યવાહીના નવા કારણને જન્મ આપ્યો હોવાનું કહેવાય છે કારણ કે ઉમેદવારની અગાઉની રિટ અરજીમાં તેનું પરિણામ જાહેર કરવાની માંગ કરવામાં આવી હતી-ઉમેદવારની અરજી કે બોર્ડને આ તબક્કે તેને સુનાવણીની તક આપવા માટે નિર્દેશ આપવામાં આવે તે સ્વીકારવામાં નહીં આવે-ઉમેદવારની તરફેણમાં કોઈ વજુદ નથી કારણ કે તે જાણતો હતો કે પરીક્ષામાં અયોગ્ય માધ્યમોનો ઉપયોગ કરવાના આરોપને કારણે તેનું પરિણામ રોકવામાં આવ્યું હતું-આ હકીકતને દબાવીને તેણે પ્રવેશ લીધો અને અભ્યાસ કર્યો આગળ-છેતરપિંડી-પક્ષકારોના સંબંધમાં ધારણા-સમન્યાય.

ડેરી વિ. પીક, (૧૮૮૯-૧૧૪ એસી ૩૩૭ અને લાઝારુઆ એસ્ટેટ વિ. બર્લી,

(૧૯૫૬)૧ ઓલ ઇઆર ૩૪૧, નો ઉલ્લેખ કરવામાં આવ્યો છે.

એસપી ડો. ચેંગલવરાય નાયડુ વિ.જગન્નાથ, [૧૯૯૪) I એસ.સી.સી. ૧, નો

ઉલ્લેખ કરવામાં આવ્યો છે.

વહીવટી કાયદો:

કુદરતી ન્યાય-સાંભળવાની તક--સામૂહિક નકલ-ઉમેદવારનું

પરિણામ અટકાવવામાં આવ્યું અને બાદમાં તેની પરીક્ષા રદ કરવામાં

આવી-ઉમેદવારએ પરિણામ અટકાવવાના કોઈ સંકેત વિના કામચલાઉ

માર્કશીટ મેળવી-તેના આધારે બી. એ. અભ્યાસક્રમમાં પ્રવેશ મેળવ્યો અને

વધુ અભ્યાસ કર્યો-બાદમાં તેની પરીક્ષા રદ કરવાના આદેશને આ આધાર

પર પડકારવામાં આવ્યો કે તેને આદેશની જાણ કરવામાં આવી ન હતી- તે

બોર્ડનો સકારાત્મક કેસ છે કે તેમને સુનાવણીની તક આપવામાં આવી હતી-
ઉપરાંત, સામૂહિક નકલ કરવાના કિસ્સામાં કુદરતી ન્યાયના સિદ્ધાંતોનું કડક
પાલન કરવાની જરૂર નથી-વધુમાં, પક્ષકારોએ સ્વીકાર્યું છે કે રેકૉર્ડ્સને
નાબુદ કરવામાં આવેલ છે.-ઉચ્ચ અદાલત કાર્યવાહીમાં યોગ્ય ન હતી કે
ઉમેદવારને પરિણામ સાથે વાતચીત કરવામાં આવી ન હતી-એવી અપેક્ષા
રાખવામાં આવે છે કે જે વિદ્યાર્થીએ કામચલાઉ માર્કશીટના આધારે પ્રવેશ
લીધો હોય તે સમગ્ર પરિસ્થિતિ પર નજર રાખશે અને આ બાબતમાં સંબંધિત
સત્તાધિકારી દ્વારા શું પગલાં લેવામાં આવ્યા છે અને અંતિમ માર્કશીટ શા માટે
જારી કરવામાં આવી નથી તે અંગે વારંવાર પૂછપરછ કરશે-ખાસ કરીને તે
હકીકતને ધ્યાનમાં રાખીને તેની સામે ધારણા કરવી જોઈએ કે તે કોઈ હકીકતો
રજૂ કરી શક્યો ન હતો કે કેમ તેણે પરીક્ષા પાસ કરવા માટે અંતિમ માર્કશીટ
અને/અથવા પ્રમાણપત્ર મેળવવાનો કોઈ પ્રયાસ કર્યો ન હતો.

માધ્યમીક શિક્ષા મંડળ, મધ્ય પ્રદેશ વિ.અભિલાષ શિક્ષા પ્રસાર સમિતિ અને અન્યો (૧૯૯૮) ૯ એસ. સી. સી. ૨૩૬ પર આધાર રાખવામાં આવ્યો હતો.

સિવિલ અપીલેટ જ્યુરિસડીક્શન: સિવિલ અપીલ નંબર ૪૦૩૪/૨૦૦૧.

એસ. એ. નંબર ૪૫૦/૧૯૯૮ માં અલ્હાબાદ હાઈકોર્ટનો તારીખ ૦૭/૧૨/૧૯૯૯ નો આદેશ અને હુકમ પરથી

અપીલકર્તા તરફે વાય. પી. સિંહ, ચેતન્ય સિદ્ધાર્થ, મુકેશ કે. શર્મા અને દેબાશીષ મિશ્રા.

પ્રતિવાદીઓ તરફે દિનેશ દ્વિવેદી, એસ. ભટનાગર, નવીન પ્રકાશ અને કમલેન્દ્ર મિશ્રા.

કોર્ટે નીચેનો હુકમ આપ્યો :

વર્ષ ૧૯૮૪માં, અહીં સામાવાળા નંબર ૩ મહેન્દ્ર પ્રતાપ યાદવ જનતા
ઇન્ટર કોલેજ, આઝમગઢ (યુ. પી.) માંથી યુ. પી. બોર્ડ ઓફ હાઈ સ્કૂલ એન્ડ
ઇન્ટરમીડિએટ એજ્યુકેશન દ્વારા આયોજિત ઇન્ટરમીડિએટ પરીક્ષામાં ખાનગી
ઉમેદવાર તરીકે હાજર રહ્યા હતા.જ્યારે વર્ષ ૧૯૮૪ની પરીક્ષાનું પરિણામ
જાહેર કરવામાં આવ્યું ત્યારે સામાવાળા નંબર ૩નું પરિણામ અયોગ્ય
માધ્યમોનો ઉપયોગ કરવાના શંકાસ્પદ કેસ તરીકે અટકાવવામાં આવ્યું
હોવાનું દર્શાવવામાં આવ્યું હતું.તેમનું પરીક્ષાનું પરિણામ અટકાવી દેવામાં
આવ્યું છે તે દર્શાવ્યા વિના તેમને કામચલાઉ માર્કશીટ જારી કરવામાં આવી
હતી.તે ખરેખર આશ્ચર્યજનક છે કે કોલેજના આચાર્ય દ્વારા સામાવાળા નંબર ૩
ને આવી માર્કશીટ જારી કરવામાં આવી હતી કારણ કે તેનું પરિણામ
સામાવાળા નંબર ૧ દ્વારા અટકાવવાનો નિર્દેશ આપવામાં આવ્યો હતો.રસપ્રદ
વાત એ છે કે, કોલેજના આચાર્ય દ્વારા ૧.૯.૧૯૮૬ ના રોજ અથવા તેની
આસપાસ બહાર પાડવામાં આવેલી અન્ય કામચલાઉ ગુણપત્રકમાં "ડબ્લ્યુ.

બી". એટલે કે અટકાવેલું છે તેવું જણાય છે..તે પણ સ્વીકારવામાં આવે છે કે સામાવાળા નંબર ૩ એ કોઈ અંતિમ ગુણપત્રક મેળવવા માટે અરજી કરી ન હતી કે કે પરીક્ષા પાસ કરવાનું કોઈ પ્રમાણપત્ર આપવામાં આવ્યું ન હતું.એવું લાગે છે કે કામચલાઉ ગુણપત્રકના આધારે સામાવાળા નંબર ૩ દ્વારા તેનું પરિણામ અટકાવી દેવામાં આવ્યું છે તે હકીકત જાહેર કર્યા વિના બી. એ. માં પ્રવેશ લીધો હતો અને તેણે બી. એ. પરીક્ષા તેમજ એમ. એ. પરીક્ષા પાસ કરી છે.ત્યારબાદ, તેમને મથુરા ઇન્ટર કોલેજ, નાહરપુર, આઝમગઢ જિલ્લામાં શિક્ષક તરીકે નોકરી પણ મળી..એવું લાગે છે કે વર્ષ ૧૯૯૩માં સામાવાળા નંબર ૩ દ્વારા મધ્યવર્તી પરીક્ષા પાસ કરવાના સંબંધમાં કેટલીક તપાસ કરવામાં આવી હતી.આ તપાસ થોડા સમય માટે ચાલુ રહી અને આવા સંજોગોમાં જનતા ઇન્ટર કોલેજના આચાર્યએ સામાવાળા નંબર ૩ ને ૧૬.૧૦.૧૯૯૬ ના રોજ જાણ કરી કે વર્ષ ૧૯૮૪ની તેમની પરીક્ષાનું પરિણામ રદ કરવામાં આવ્યું હતું.

આ તબક્કે સામાવાળા નંબર ૩એ બંધારણની અનુચ્છેદ ૨૨૬ હેઠળ અરજી દાખલ કરી હતી, જેમાં વર્ષ ૧૯૮૪ની ઇન્ટરમીડિએટ પરીક્ષાના તેમના પરિણામને અન્ય બાબતોની સાથે, આ આધાર પર રદ કરવાને પડકારવામાં આવ્યો હતો કે (i) તેમની પરીક્ષા રદ કરવામાં આવી તે પહેલાં તેમને સુનાવણીની કોઈ તક આપવામાં આવી ન હતી; (૨) ૧૦ વર્ષથી વધુ સમય પછી રદ કરવું સંપૂર્ણપણે મનસ્વી અને ગેરકાયદેસર હતું; અને (૩) તેણે બી. એ. અને એમ. એ. ની પરીક્ષાઓ પાસ કરીને કોલેજમાં શિક્ષક તરીકે નિમણૂક મેળવી હતી અને આવી સમન્યાયની માંગ કરે છે કે વર્ષ ૧૯૮૪ની તેની મધ્યવર્તી પરીક્ષાનું પરિણામ રદ કરવાના આદેશને રદ કરવામાં આવે. અલ્હાબાદ હાઈકોર્ટના એક વિદ્વાન સિંગલ જજનો મત હતો કે તાત્કાલિક કેસમાં જો સામાવાળા નંબર ૩નું ઇન્ટરમીડિએટ પરીક્ષાનું પરિણામ રદ બતાવવાની મંજૂરી આપવામાં આવે તો તેની કારકિર્દી બરબાદ થઈ જશે અને તેણે પ્રથમ વિભાગમાં હાઈસ્કૂલની પરીક્ષા, બીજા વિભાગમાં બી. એ. ની

પરીક્ષા અને પ્રથમ વિભાગમાં એમ. એ. ની પરીક્ષા પાસ કરી હોવાથી અને મોટાભાગે તેની શૈક્ષણિક કારકિર્દી શાનદાર હોવાથી તેનું પરિણામ રદ કરવું ગેરવાજબી છે. પરિણામે, રિટ પિટિશનને મંજૂરી આપવામાં આવી હતી અને મધ્યવર્તી પરીક્ષાનું પરિણામ રદ કરવાનો આદેશ રદ કરવામાં આવ્યો હતો. નારાજ અપીલકર્તા જે સામાવાળા નંબર ૩ ના સહયોગી છે અને તે જ સંસ્થામાં કામ કરે છે જ્યાં સામાવાળા નંબર ૩ કામ કરે છે તેમજ ઉચ્ચ શાળા અને મધ્યવર્તી શિક્ષણ બોર્ડે ઉચ્ચ અદાલતની વિભાગીય બેન્ચ સમક્ષ વિશેષ અપીલ દાખલ કરી છે. ડિવિઝન બેન્ચે અપીલને ટૂંકમાં ફગાવી દીધી હતી. તે ઉપરોક્ત ચુકાદા અને આદેશની વિરુદ્ધ છે, અપીલકર્તા અમારી સમક્ષ અપીલમાં હાજર છે.

અપીલકર્તા વતી હાજર રહેલા વિદ્વાન વકીલે રજૂઆત કરી હતી કે સામાવાળા નંબર ૩એ તેની પરીક્ષા પાસ કરી ન હતી તે સ્વીકૃત હકીકતને

ધ્યાનમાં રાખીને, તેની નિમણૂક થઈ શકી ન હોત અને પરિણામે બઢતી માટે તેના કેસને ધ્યાનમાં લેવાનો પ્રશ્ન ઊભો થતો નથી.વિદ્વાન વકીલની રજૂઆત છે કે સામૂહિક નકલના કિસ્સામાં, કુદરતી ન્યાયના સિદ્ધાંતોનું પાલન કરવું શક્ય ન પણ હોઈ શકે.

પ્રથમ સામાવાળા વતી હાજર રહેલા વિદ્વાન વરિષ્ઠ વકીલ શ્રી દિનેશ દ્વિવેદીએ અપીલકર્તાના કેસને સમર્થન આપ્યો હતો અને ઉચ્ચમાધ્યમીક શાળા અને મધ્યવર્તી શિક્ષણ બોર્ડ દ્વારા દાખલ કરાયેલા પ્રતિ-સોગંદનામામાં આપેલા નિવેદનો તરફ અમારું ધ્યાન દોરે છે કે વર્ષ ૧૯૮૪ની મધ્યવર્તી પરીક્ષાના સામાવાળા નંબર ૩નું પરિણામ તેમને સુનાવણીની તક આપ્યા પછી ૬.૧.૧૯૮૫ ના રોજ રદ કરવામાં આવ્યું હતું.

એવી વિનંતી કરવામાં આવી હતી કે સામાવાળા નંબર ૩ ને તેના સંદેશાવ્યવહાર માટે કેન્દ્રને પ્રથા મુજબ ઉપરોક્ત માહિતી આપવામાં આવી

હતી અને આગળ બોર્ડે દરેક ઉમેદવારને પરિણામ રદ કરવા વિશે વ્યક્તિગત રીતે જાણ કરવાની જરૂર નથી.

બીજી બાજુ, સામાવાળા નંબર ૩ વતી હાજર રહેલા વિદ્વાન વકીલની રજૂઆત છે કે આ કેસની વિશિષ્ટ હકીકતો અને સંજોગોને ધ્યાનમાં રાખીને, જો સામાવાળા નં. ૧ને આથી નિર્ણય પછીથી આપવાનો નિર્દેશ આપવામાં આવે તો ન્યાય આપી શકાશે..વિદ્વાન વકીલની દલીલ છે કે તે એક યોગ્ય કેસ છે જેમાં સામાવાળા નંબર ૩ હવે તેની બી. એ. અને એમ. એ. પરીક્ષાઓ પાસ કરી ચૂક્યો છે તે હકીકતને ધ્યાનમાં રાખીને સમન્યાયને સમાયોજિત કરવી જોઈએ.વૈકલ્પિક રીતે, વિનંતી કરવામાં આવી હતી કે, આ અદાલત સામાવાળા નં. ૧ને સામાવાળા નંબર ૩ ને મધ્યવર્તી પરીક્ષામાં નવેસરથી હાજર રહેવાની મંજૂરી આપવા નિર્દેશ આપી શકે છે.

પક્ષકારોના વિદ્વાન વકીલને સાંભળ્યા પછી, અમારો અભિપ્રાય છે કે
વિવાદિત ચુકાદાને ટકી શકતો નથી.

સામાવાળા નંબર ૩એ પોતે પોતાના જવાબી-સોગંદનામામાં પ્રથમ
સામાવાળા દ્વારા પરિણામ અટકાવવાને લગતા ૧૯મી સપ્ટેમ્બર, ૧૯૮૩ના
અલ્હાબાદ હાઈકોર્ટના ચુકાદા તરફ આ કોર્ટનું ધ્યાન દોર્યું છે, જેમાં નિર્દેશ
આપવામાં આવ્યો હતો:

"સામૂહિક નકલના કિસ્સામાં બોર્ડ આજથી ૧૫ દિવસની અંદર
અંતિમ આદેશ આપશે અને જ્યાં રંગેહાથે પકડાઈ જવાનો આરોપ
છે ત્યાં બોર્ડ ઉમેદવારના સ્પષ્ટીકરણની તારીખથી છ
અઠવાડિયાની અંદર અંતિમ આદેશો આપશે.જો કોઈ પણ
સંજોગોમાં, બોર્ડ ઉપરોક્ત સમયગાળાની અંદર અંતિમ આદેશો
આપવામાં અસમર્થ હોય, તે સંબંધિત ઉમેદવારોને તેમની

ગુણપત્રકો કામચલાઉ ધોરણે અપાશે.દરેક કિસ્સામાં જ્યાં
ગુણપત્રક કામચલાઉ રીતે આપવામાં આવે છે, બોર્ડ જરૂરી સમર્થન
કરી શકે છે.

(ભાર આપવામાં આવ્યો છે)

સામાવાળા નંબર ૩ માત્ર ઉપરોક્ત ચુકાદાથી વાકેફ જ નહોતો, તે પણ
ગર્ભિત છે કે કામચલાઉ માર્કશીટ તેને તેના આધારે આપવામાં આવી
હતી.તેથી, અમે આ પરિસ્થિતિમાં એ સમજવામાં નિષ્ફળ જઈએ છીએ કે
"ડબલ્યુ. બી". શબ્દો વિનાની માર્કશીટ કોલેજના આચાર્ય દ્વારા સામાવાળા
નંબર ૩ ને કેવી રીતે આપી શકાય.સામાવાળા નંબર ૩ સંભવતઃ સમગ્ર
હકીકતની પરિસ્થિતિથી વાકેફ હતા.આ બાબતના તે દ્રષ્ટિકોણમાં, તે હવે,
અમારા મતે, સમગ્ર હકીકત વિશે તેમની અજ્ઞાનતાની દલીલ કરી શકતા
નથી.એવી અપેક્ષા રાખવામાં આવે છે કે જે વિદ્યાર્થીએ કામચલાઉ માર્કશીટના

આધારે પ્રવેશ લીધો હોય તે સમગ્ર પરિસ્થિતિ પર નજર રાખશે અને આ મામલે પ્રથમ સામાવાળા દ્વારા શું પગલાં લેવામાં આવ્યા છે અને અંતિમ માર્કશીટ કેમ જારી કરવામાં આવી નથી તે અંગે વારંવાર પૂછપરછ કરશે.

તે પણ મોટી શંકાનો વિષય છે કે કેવી રીતે ૧.૯.૧૯૮૬ પર "ડબ્લ્યુ. બી". શબ્દો સાથે તેમની તરફેણમાં બીજી માર્કશીટ બહાર પાડવામાં આવી હતી, ખાસ કરીને જ્યારે કોલેજના આચાર્યને પ્રથમ સામાવાળા દ્વારા સામાવાળા નંબર ૩ની પરીક્ષા રદ કરવાના ૧.૯.૧૯૮૫ ના આદેશ વિશે જાણ કરવામાં આવી હતી.આમ, તે સ્પષ્ટ છે કે છેતરપિંડી કરવામાં આવી હતી.સામાવાળા નંબર ૩ એ ઉપરોક્ત છેતરપિંડીનો એકમાત્ર લાભાર્થી છે અને તે, જેમ કે, એવું માનવું આવશ્યક છે કે તે તેમાં પક્ષકાર હતો.

તેના જવાબી-સોગંદનામામાં, પ્રથમ સામાવાળાએ અન્ય બાબતોની સાથે

કહ્યું:

"એવું જણાવવામાં આવ્યું છે કે સામાવાળા નંબર ૩ એટલે કે શ્રી મહેન્દ્ર પ્રતાપ સિંહ વર્ષ ૧૯૮૪ની અનુક્રમ નંબર ૫૭૫૨૦૩થીમધ્યવર્તી પરીક્ષામાં હાજર થયા હતા, સામાવાળા નંબર ૩નું પરિણામ ડબલ્યુ. બી. શ્રેણી હેઠળ સામૂહિક નકલને કારણે રોકવામાં આવ્યું હતું.તેની તપાસ કરવામાં આવી હતી અને તેની સામે આરોપો ઘડવામાં આવ્યા હતા.આ બાબતની સુનાવણી કર્યા પછી અને સામાવાળાને સમજાવવાની તક આપવામાં આવી અને બોર્ડ દ્વારા વિધિવત રીતે રચાયેલી નિસ્તારણ સમિતિએ વર્ષ ૧૯૮૪ માટે ઇન્ટરમીડિયેટનું પરિણામ રદ કરવાનો નિર્ણય લીધો.બોર્ડ દ્વારા લેવામાં આવેલા નિર્ણયની જાણ સંબંધિત આચાર્યને યોગ્ય રીતે કરવામાં આવી હતી.સામાવાળા નંબર ૩ પાસેથી એવી અપેક્ષા રાખવામાં આવતી હતી કે જે તે સમયે

સામૂહિક નકલ કરવાના ૬.૧.૧૯૮૫ ના નિર્ણયની તારીખથી વાકેફ થાય.તેમણે નિર્ણય જાણવાની કાળજી લીધી નહીં અને તેમણે આગળ અભ્યાસ કર્યો અને ઉચ્ચ શિક્ષણ મેળવ્યું.તેમણે ૬.૧.૧૯૮૫ ના નિર્ણયને અવગણીને શ્રી મથુરા ઇન્ટર કોલેજ, નાહરપુર, આઝમગઢ સાથે છેતરપિંડીથી સેવાની નિમણૂક મેળવી હતી. જનતા ઇન્ટર હાયર સેકન્ડરી સ્કૂલ, માહુલ આઝમગઢની સંડોવણી સાથે ૧૨ વર્ષ વીતી ગયા પછી, તેમને ૧૬.૧૦.૧૯૯૬ તારીખનો એક પત્ર મળ્યો જેમાં સામાવાળા નંબર ૩ની વર્ષ ૧૯૮૪ની પરીક્ષા રદ કરવાની જાણ કરવામાં આવી હતી.

વર્ષ ૧૯૮૪ અને ૧૯૮૬માં આચાર્ય દ્વારા બહાર પાડવામાં આવેલી ગુણપત્રકો કઈક અલગ દર્શાવે છે તે હકીકત ઉપરાંત, કોઈ પણ પ્રકારની કલ્પનાથી એવું માની શકાય નહીં કે વર્ષ ૧૯૮૬માં જ્યારે બીજી અંકપત્રિકા બહાર પાડવામાં આવી હતી ત્યારે પણ સામાવાળા નંબર ૩ને પ્રથમ

સામાવાળા દ્વારા પસાર કરવામાં આવેલા ૬.૧.૧૯૮૫ ના આદેશની જાણ નહોતી.

છેતરપિંડી એ અક્ષરો અથવા શબ્દો દ્વારા કરવામાં આવતું વર્તન છે, જે અન્ય વ્યક્તિને અથવા સત્તાને શબ્દો અથવા અક્ષર દ્વારા પહેલાના વર્તનના પ્રતિભાવ તરીકે ચોક્કસ નિર્ણાયક વલણ અપનાવવા માટે પ્રેરિત કરે છે. જોકે બેદરકારી એ છેતરપિંડી નથી પરંતુ તે છેતરપિંડીનો પુરાવો હોઈ શકે છે. ડેની વિ. પીક, [૧૮૮૯] ૧૪ એસી જુઓ

ઇન લાઝરસ એસ્ટેટ વિ. બર્લી, (૧૯૫૬) ૧ ઓલ ઇઆર ૩૪૧
અપીલ અદાલતે કાયદો આ રીતે રજૂ કર્યો હતો:

"હું એક ક્ષણ માટે પણ આ દલીલને સ્વીકારી શકતો નથી "આ દેશની કોઈ પણ અદાલત વ્યક્તિને છેતરપિંડી દ્વારા મેળવેલો લાભ રાખવાની મંજૂરી આપશે નહીં. અદાલતનો કોઈ ચુકાદો, મંત્રીનો

કોઈ આદેશ, જો તે છેતરપિંડી દ્વારા મેળવવામાં આવ્યો હોય તો તેને અમલમાં રહેવાની મંજૂરી આપી શકાતી નથી. છેતરપિંડી દરેક વસ્તુનો પર્દાફાશ કરે છે ".જ્યાં સુધી સ્પષ્ટ રીતે દલીલ કરવામાં ન આવે અને સાબિત ન થાય ત્યાં સુધી અદાલત છેતરપિંડી ન શોધવાની કાળજી રાખે છે; પરંતુ એકવાર તે સાબિત થઈ જાય તે પછી તે ચુકાદાઓ, કરારો અને તમામ વ્યવહારોને દૂષિત કરે છે.

એસ. પી. ચેંગલવરાય નાયડુ વિરુદ્ધ જગન્નાથ, [૧૯૯૪] ૧ એસ. સી. સી. ૧ માં, આ અદાલતે જણાવ્યું હતું કે છેતરપિંડી તમામ ન્યાયિક કૃત્યો, સાંપ્રદાયિક અથવા લૌકિક કૃત્યોને ટાળે છે.

વધુમાં, તે આશ્ચર્યજનક છે કે કોલેજના આચાર્યએ સામાવાળા નંબર ૩ ની તરફેણમાં ૧૬-૧૦-૧૯૯૬ તારીખનો પત્ર કેમ જારી કર્યો:

"તમારું પરિણામ જે ડબલ્યુ. બી. હતું અને રોકવામાં આવ્યું હતું.તમારી વિનંતી પર હું ઘણી વખત યુ. પી. માધ્યમિક શિક્ષણ બોર્ડ, અલ્હાબાદને પણ લખું છું.જ્યારે કોઈ જવાબ ન મળ્યો ત્યારે મેં એક વ્યક્તિને સ્થિતિ જાણવા માટે મોકલ્યો.

યુ. પી. બોર્ડ ઓફ ઇન્ટરમીડિયેટ એજ્યુકેશનલ અલ્હાબાદ પાસેથી મળેલી માહિતીના આધારે તમને જણાવતા મને દુઃખ થાય છે કે વર્ષ ૧૯૮૪ માટે રોકવામાં આવેલુ ઇન્ટરમીડિયેટ પરીક્ષાનું તમારું ડબલ્યુ. બી. પરિણામ રોલ નંબર ૫૭૫૨૦૩ સાથે રદ કરવામાં આવ્યું છે.તેની નોંધ લો કે મારા દ્વારા આપવામાં આવેલુ કામચલાઉ પોસ્ટિંગ આથી રદ કરવામાં આવી છે.

આ પત્રથી સામાવાળા નંબર ૩ ની તરફેણમાં કાર્યવાહીના નવા કારણને જન્મ આપ્યો હોવાનું માનવામાં આવતું હતું જેથી તે રિટ પિટિશન દાખલ કરી

શકે.તે પહેલાં, તેમણે સ્વીકાર્યું હતું કે અલ્હાબાદ હાઈકોર્ટ સમક્ષ રિટ પિટિશન નંબર ૩૫૩૩૬/૧૯૯૫ હેઠળ અન્ય એક રિટ પિટિશન દાખલ કરી હતી, જેમાં તેમણે અન્ય બાબતોની સાથે નીચેની રાહત માટે અરજ કરી હતી:

"(i) અનુક્રમ/રોલ નંબર ૫૭૫૨૦૩થી મધ્યવર્તી પરીક્ષા-૧૯૮૪માં હાજર રહેલા અરજદારનું પરિણામ જાહેર કરવા માટે પ્રતિવાદીઓને નિર્દેશ કરતી રિટ, આદેશ અથવા હુકમ જારી કરવો.

(૨) વર્તમાન કેસમાં પ્રવર્તમાન હકીકતો અને સંજોગો હેઠળ આ માનનીય અદાલતને યોગ્ય અને વ્યાજબી લાગે તેવી અન્ય યોગ્ય રિટ, આદેશ અથવા માર્ગદર્શન બહાર પાડવા.

(૩) અરજદારની તરફેણમાં આ અરજીનો ખર્ચ ચુકવવા હુકમ કરવો.

આ રિટ પિટિશન રદ કરવામાં આવી હતી.

ઉક્ત રિટ પિટિશન નંબર ૩૫૩૩૬/૧૯૯૫માં તેમને કોઈ રાહત મળી ન હોવાનું જાણવા મળતાં તેમણે રિટ પિટિશન નંબર ૩૯૯૦૫/૧૯૯૬ દાખલ કરીને ઉપરોક્ત તારીખના ૧૬.૧૦.૧૯૯૬ ના આદેશ પર સવાલ ઉઠાવ્યા હતા. એવું કહેવામાં આવે છે કે ૧૬.૧૦.૧૯૯૬ તારીખના આ પત્રએ કાર્યવાહીના નવા કારણને જન્મ આપ્યો હતો.

એ નોંધવું સુસંગત છે કે કોલેજના આચાર્યએ તેના ૧૬.૧૦.૧૯૯૬ તારીખના પત્રમાં પણ એવું નથી જણાવ્યું કે પ્રથમ સામાવાળા દ્વારા તેમની પરીક્ષા રદ કરીને તેમની વિરુદ્ધ ૬.૧.૧૯૮૫ તારીખનો આદેશ જારી કરવામાં આવ્યો હતો. ૧૬.૧૦.૧૯૯૬ તારીખના ઉપરોક્ત પત્રમાં પણ ઉપરોક્ત આદેશની નકલ જોડવામાં આવી નથી. એ નોંધવું પણ યોગ્ય છે કે કોલેજના આચાર્યએ

માત્ર વર્ષ ૧૯૮૪ અને ૧૯૮૬માં ઉપરોક્ત માર્કશીટ જ જારી કરી ન હતી અને ૧૬.૧૦.૧૯૯૬ તારીખનો ઉક્ત પત્ર પણ જારી કર્યો હતો, પરંતુ પત્રના સમયગાળામાંથી એવું લાગે છે કે તેમણે સામાવાળા નંબર ૩ને કામચલાઉ પોસ્ટિંગ પણ આપવામાં આવી હતી.રસપ્રદ વાત એ છે કે સામાવાળા નંબર ૩ તેના જવાબી-સોગંદનામામાં જણાવે છે કે જનતા ઇન્ટર કોલેજ, માહુલના આચાર્યને તેમની નિમણૂક સાથે કોઈ લેવાદેવા નથી.તેથી કયા સંજોગોમાં પ્રતિવાદી નં. ૩ ની પોસ્ટિંગ રદ કરવામાં આવી હતી તેવું કોઈનું અનુમાન છે.

આ તબક્કે સામાવાળા નંબર ૩ ને સુનાવણીની તક આપવા માટે પ્રથમ સામાવાળાને નિર્દેશ આપવો જોઈએ તે અસર માટે વિદ્વાન સલાહકારની રજૂઆતને સ્વીકારી શકાતી નથી.અહીં અગાઉ નોંધ્યું છે તેમ, તે પ્રથમ સામાવાળાનો સકારાત્મક કેસ છે કે પ્રથમ સામાવાળા દ્વારા તેને સુનાવણીની

તક આપવામાં આવી હતી.બીજું, સામૂહિક નકલના કિસ્સામાં કુદરતી ન્યાયના
સિદ્ધાંતોનું કડક પાલન કરવાની જરૂર નથી.

મધ્યમ શિક્ષા મંડળમાં, એમ. પી. વિ.અભિલાષ શિક્ષા પ્રસાર સમિતિ અને
અન્યો, [૧૯૯૮]૯ એસ. સી. સી. ૨૩૬ આ અદાલતે અવલોકન કર્યું:

"આ હકીકતોને ધ્યાનમાં રાખીને, બોર્ડ દ્વારા પરીક્ષાને રદ કરવા
માટે લેવામાં આવેલા નિર્ણયમાં હાઈકોર્ટ દ્વારા દખલગીરી કરવામાં
અમને કોઈ વાજબીપણું દેખાતું નથી.તે દુર્ભાગ્યપૂર્ણ છે કે વિદ્યાર્થી
સમુદાય પરીક્ષાઓમાં સફળ થવા માટે આવી પદ્ધતિઓનો આશરો
લે છે અને પછી તેમાંથી કેટલાક દલીલ કરવા આગળ આવે છે કે
નિર્દોષ વિદ્યાર્થીઓ તેમના સાથીઓના આવા દુર્વ્યવહારનો ભોગ
બને છે.તે મદદ કરી શકાતી નથી.આવી સ્થિતિમાં બોર્ડ પાસે
પરીક્ષા રદ કરવા સિવાય કોઈ વિકલ્પ બચ્યો નથી.નિર્દોષ

વિદ્યાર્થીઓને ઓળખવા બોર્ડ માટે અત્યંત મુશ્કેલ છે, પરંતુ બોર્ડને જે પરિસ્થિતિમાં મૂકવામાં આવ્યું હતું અને જ્યાં સુધી આ પરીક્ષાની વાત છે ત્યાં સુધી તેના માટે જે વિકલ્પો ઉપલબ્ધ હતા તેની ધ્યાનમાં લેવા પડશે.તેની પાસે પરિણામોને રદ કરવા સિવાય કોઈ વિકલ્પ નહોતો અને અમને લાગે છે કે, આ સંજોગોમાં, તેઓ આમ કરવા માટે ન્યાયી હતા.આ વિદ્યાર્થીઓ માટે એક શીખ તરીકે કામ કરવું જોઈએ કે આવી ગેરરીતિઓ તેમને પરીક્ષામાં સફળ થવામાં મદદ કરશે નહીં અને તેમને ફરી એકવાર કવાયતમાંથી પસાર થવું પડશે.અમારું એવું પણ માનવું છે કે પરીક્ષાઓના પ્રભારીઓએ તેમના સુપરવાઇઝર/નિરીક્ષક વગેરે સામે પણ કાર્યવાહી કરવી જોઈએ, જેઓ કાં તો આવી પ્રવૃત્તિને મંજૂરી આપે છે અથવા તેના માટે મૌન પ્રેક્ષક બને છે.ગેરરીતિમાં સંડોવાયેલા લોકોની મજબૂત યુક્તિઓને કારણે જો તેઓ પોતાને અસુરક્ષિત

અનુભવે છે, તો ઉપાય એ છે કે જો જરૂર પડે તો ગણવેશધારી
કર્મચારીઓની સેવાઓ સુરક્ષિત કરવી અને ખાતરી કરવી કે
વિદ્યાર્થીઓ આવી ગેરરીતિમાં સામેલ ન થાય.

વધુમાં, તે પક્ષકારોનો સ્વીકૃત કેસ છે કે રેકૉર્ડ્સને નાબુદ કરવામાં આવ્યા
છે. પ્રથમ સામાવાળાએ હાઈકોર્ટ સમક્ષ તેના જવાબી-સોગંદનામામાં માત્ર
એમ જ કહ્યું ન હતું, પરંતુ પૂરક પ્રતિ-સોગંદનામા સાથે નાબુદ કર્યાનું
સમયપત્રક પણ દાખલ કર્યું હતું.

આ બાબતને ધ્યાનમાં રાખીને, આ તબક્કે સામાવાળા નંબર ૩ ને
સુનાવણીની તક આપવી એ નિરર્થક કવાયતમાં પરીણમશે.

ઉપરોક્ત પરિસ્થિતિમાં વિદ્વાન સિંગલ જજ એ આધારે કાર્યવાહીમાં સાચા ન
હતા કે સામાવાળા નંબર ૩ ને પરિણામ બાબતે જાણ કરવામાં આવી ન

હતી.પરીક્ષા પાસ કરવા માટે અંતિમ ગુણપત્રક અને/અથવા પ્રમાણપત્ર મેળવવાનો તેમના દ્વારા કોઈ પ્રયાસ કેમ કરવામાં આવ્યો ન હતો તે દર્શાવવા માટે તેઓ કોઈ હકીકતો રજૂ કરી શક્યા ન હતા તે હકીકતને ધ્યાનમાં રાખીને તેમની વિરુદ્ધ ધારણા ઉભી કરવી આવશ્યક છે.

અમે પ્રથમ સામાવાળાને આ તબક્કે ત્રીજા સામાવાળાને મધ્યવર્તી પરીક્ષામાં બેસવાની મંજૂરી આપવા માટે કોઈ નિર્દેશ જારી કરવામાં પણ અસમર્થ છીએ; એ હકીકતને ધ્યાનમાં રાખીને કે આ સંબંધમાં સંબંધિત નિયમો મૂકવામાં આવ્યા નથી.જો કે, અમે અવલોકન કરી શકીએ છીએ કે જો તે કાયદાકીય રીતે ઉપરોક્ત પરીક્ષા આપવા માટે હકદાર છે, તો તેને મંજૂરી આપવામાં આવી શકે છે.

વધુમાં, આપણે જોઈએ છીએ કે સામાવાળા નંબર ૩ ની તરફેણમાં કોઈ સમાનતા નથી, કારણ કે તે જાણતો હતો કે પરીક્ષામાં અયોગ્ય માધ્યમોનો

ઉપયોગ કરવાના આરોપને કારણે તેનું પરિણામ અટકાવી દેવામાં આવ્યું છે.આ હકીકતને દબાવીને તેમણે બી. એ. માં પ્રવેશ લીધો અને આગળ અભ્યાસ કર્યો.

તેથી અમારો મત છે કે ઉચ્ચ અદાલતે સામાવાળા નંબર ૩ દ્વારા દાખલ કરાયેલી રિટ અરજીને મંજૂરી આપવામાં ભૂલ કરી છે..પરિણામે, પડકાર હેઠળનો આદેશ અને વિદ્વાન એકલ ન્યાયાધીશનો આદેશ રદ કરવામાં આવે છે.અપીલને મંજૂર કરવામાં આવે છે.ખર્ચ અંગે કોઈ ઓર્ડર આપવામાં આવશે નહીં.

અપીલને મંજૂરી આપવામાં આવી છે.

This judgment has been translated using AI Tool – SUVAS.

=====

અસ્વીકરણ: સ્થાનિક ભાષામાં અનુવાદિત આ ચુકાદા/હુકમનો હેતુ પક્ષકારોને તેમની ભાષામાં જાણકારી ઉપલબ્ધ કરાવવા માત્રનો છે અને તેનો અન્યથા ઉપયોગ થઈ શકશે નહિ. અન્ય તમામ વ્યવહારિક તેમજ સરકારી ઉદ્દેશો માટે મૂળ અંગ્રેજી ચુકાદો/હુકમ જ પ્રમાણિત અને માન્ય રહેશે.

DISCLAIMER: *The translated judgment in vernacular language is meant for the restricted use of the litigant to understand it in his/ her language and may not be used for any other purpose. For all practical and official purposes, the English version of the judgment shall be authentic and shall hold the field for the purpose of execution and implementation.*